

El dia 21 de maig es va dur a terme a Vic una nova jornada en defensa de la filosofia. És el novè any consecutiu que els Grup de Professors de Secundària Ad Hoc organitzen aquest acte de defensa i promoció de la filosofia, especialment de la matèria de filosofia a l'ensenyament secundari. L'objectiu d'aquest acte és reunir professorat de la matèria i persones interessades en la disciplina i promoure la reflexió conjunta sobre quin és i quin ha de ser el paper que té la filosofia dins l'ensenyament en general i, en particular, dins de l'ensenyament secundari. L'acte, va ser organitzat i conduït per Núria Masmiquel de l'Institut La Plana de Vic, amb la col·laboració de Lluís Monteis de l'Institut de Manlleu, Ramon Moix, professor de filosofia jubilat i Joan Trabal de l'Institut de Tona. L'acte es va emmarcar dins la celebració Vic ciutat de la cultura 2016, i va comptar amb el patrocini de l'Ajuntament de Vic i del Casino de Vic, que és on es va dur a terme.

Enguany la trobada va aplegar una trentena de professors de diferents àmbits territorials que anaven des de la província de Lleida fins a la de Girona. La sessió es va desenvolupar en dues parts: en la primera es va debatre quina és la situació actual de l'ensenyament de la filosofia i quines són les línies que es poden seguir en endavant, tant pel que fa a qüestions metodològiques com a qüestions més administratives. En la segona part hi va haver diverses ponències sobre que és la filosofia i quin paper ha tingut i té per als ponents.

En la primera part del diàleg, més enfocada a la participació del professorat de secundària, la preocupació constant va ser la posició que pren el Departament d'Ensenyament davant la filosofia, que sembla que ha anat variant amb els successus responsables però sense assolir una postura consensuada i estable. Actualment l'ensenyament de la filosofia està en una posició feble a causa de la supressió que en fa la LOE de l'assignatura de Història de la Filosofia de 2n de Batxillerat.

El professorat va mostrar la seva preocupació per aquesta qüestió que, malgrat tot, no va ser abordat des d'una perspectiva laboral sinó més aviat intentant escatir quin seria l'impacte que tindria sobre la societat la supressió definitiva de la filosofia en l'ensenyament. Es van plantejar igualment temes relacionats amb com ha de ser l'ensenyament filosòfic, quin és el grau de modernitat metodològica que cal aplicar-hi i quin és la postura respecte als nous plantejaments pedagògics. Aquesta primera part es va cloure amb un al·legat a favor de la filosofia i de la funció crítica i social que exerceix, alhora que amb una certa crítica al món universitari per la poca implicació que han mostrat a l'hora de defensar la seva existència en l'ensenyament secundari.

Quant a la segona part de la trobada, va constar de la participació de quatre convidats relacionats tots ells de forma diferent amb la filosofia, com ells mateixos van explicar. Els ponents van ser el periodista i activista cultural Toni Corominas, el músic Pep Sala, el professor de l'Institut de Ciències Religioses de Vic Abel Miró i el vicerector de la Universitat de Vic Jordi Villà. El diàleg entre ells va ser conduït i moderat per Ignasi Roviró, professor de la Universitat Ramon Llull i director de l'Escola Sant Miquel de Vic. Tant els ponents com el moderador van coincidir a destacar que l'activitat reflexiva i crítica pròpia de la filosofia havia tingut, en un aspecte o un altre, una importància cabdal per a les seves vides i carreres professionals. Van coincidir també a senyalar, des de diferents posicions, que eliminar aquesta activitat del sistema educatiu sembla més aviat un contrasentit, sobretot tenint en compte que els currículums actuals assenyalen com a competència essencial la capacitat crítica i reflexiva que ha de ser pròpia de tot ciutadà modern.

L'acte es va cloure amb la lectura davant el Casino de Vic d'un manifest reivindicatiu, que defensa l'existència de la filosofia a l'ensenyament secundari i posa sobre la taula la necessitat que aquest estigui prestigiat des de l'administració i dut a terme amb qualitat i rigor. El manifest va ser elaborat pel professor Ramon Moix de l'associació Ad Hoc i llegit en veu alta per diversos professors de la matèria.

Joan Trabal, professor de Filosofia de l'Institut de Tona

Els signants, en suport a les reivindicacions EN DEFENSA DE LA FILOSOFIA que es recullen en aquest document.

MANIFESTEM la vigència dels arguments del Manifest de la Trobada en Defensa de la Filosofia a Tarragona de 2014 i de Vilafranca del Penedès de 2015 i de tots els altres manifestos, presentats en les Trobades anteriors de Girona, Barcelona, Igualada i Mataró, per la importància que tenen els ensenyaments de filosofia, impartits per un professorat especialitzat, per a proporcionar una autèntica educació integral als nostres joves.

DENUNCIEM que, durant més de dues dècades, cap ni una de les matèries atorgades a filosofia, sigui a ESO o a batxillerat, ha escapat de canvis curriculars, desaparicions, reaparicions amb altres noms, modificacions en el seu estatus o en la seva càrrega lectiva o vacil·lacions sobre l'especialista que les ha d'impartir. Aquests canvis s'han produït indefectiblement sempre per causes allunyades de raons pedagògiques o didàctiques, i amb tanta freqüència que ha fet impossible qualsevol anàlisi i valoració sobre l'eficàcia educativa d'aquests canvis.

DENUNCIEM que a finals d'aquest curs 2015/2016 es produirà la desaparició de la matèria Educació Ètico-Cívica, de la mateixa manera que en el curs anterior va desaparèixer Educació per a la Ciutadania. En aplicació de la LOMCE, els continguts d'aquestes matèries comunes, que de manera exclusiva o de manera compartida, eren responsabilitat del professorat de filosofia, són, presumptament, substituïdes per Educació en Valors Ètics, una matèria alternativa a la religió, i que, tanmateix, només cursarà, per defecte, l'alumnat que no triï l'opció confessional. Malgrat que l'administració educativa fa gala d'haver creat un àmbit propi i independent per a l'educació en valors a l'ESO per la seva rellevància educativa, a la pràctica, a Educació en Valors Ètics se li dedica una exigua càrrega horària d'una hora setmanal, i es denega un recurs presentat pel professorat de filosofia en què es demanava dignificar-la amb una dotació mínima de dues hores setmanals i, a canvi, concentrar-la només en dos cursos.

DENUNCIEM que les administracions educatives permeten, de facto, que els centres educatius de tres o més línies d'ESO eludeixin la norma que obliga a incloure, dins l'oferta educativa de matèries optatives de quart curs, la matèria de Filosofia de nova creació.

MANIFESTEM la nostra satisfacció i suport a la decisió presa per el Departament d'Ensenyament de mantenir el caràcter de matèria comuna per a totes les modalitats de batxillerat de la Història de la Filosofia, una matèria d'alt valor formatiu en el sí dels estudis preuniversitaris i previs als graus superiors professionals. Però, tanmateix, REBUTJEM que això s'hagi produït, altra vegada, en detriment de la matèria de Filosofia de primer de batxillerat que veurà disminuïda la seva càrrega lectiva de tres a dues hores setmanals.

POSEM DE MANIFEST que els ciutadans de societats democràtiques i complexes com la nostra, situades en un context de globalització i de canvi constant, necessiten adquirir habilitats per a l'anàlisi i comprensió de la realitat que permeti una major claredat i rigor en el debat d'idees i valors. Els documents de la UNESCO i les reiterades resolucions aprovades unànimement pel Parlament de Catalunya, invocats en els manifestos anteriors de Tarragona-2014, Vilafranca del Penedès-2015 i altres anteriors, defensaven la presència d'uns ensenyaments de filosofia de qualitat en Ètica, Filosofia i Història de la Filosofia per a tot l'alumnat de l'educació secundària obligatòria i els batxillerats com a mitjans específics perquè l'alumnat adquireixi aquestes competències intel·lectuals, ètiques i cíviques.

Per tot això DEMANEM a les autoritats educatives de Catalunya que estableixi un ensenyament en Valors Ètics comú per a tot l'alumnat a l'ensenyament secundari obligatori amb una dotació horària suficient per un tractament didàctic homologable a les altres matèries. INSTEM a establir la situació de la Història de la Filosofia com a matèria comuna per a tots els batxillerats, i a restituir la tercera hora setmanal que perdrà la Filosofia, matèria comuna de primer curs de batxillerat. EXIGIM que l'administració vetlli perquè els centres compleixin la normativa relativa a l'oferta de les optatives, Filosofia de 4t d'ESO, i Psicologia i Sociologia de batxillerat, i que siguin els especialistes en filosofia qui les imparteixi, tal com disposen les normes en vigor.

